

**The Security Dilemma in the New Syria An Analysis of Turkey-Israel
Relations After the Syrian Crisis (2011–2026)**

Behvand Tavakoli¹

Mohammad Shah Mohammadi²

Abstract

This study examines the relations between Turkey and Israel as influenced by the security dilemma in the "New Syria." The main research question is: *What impact does the security dilemma in the New Syria have on Turkey-Israel relations?* This paper explores the interaction between two regional powers—Israel and Turkey—in the Levant and the New Syria. Each of these actors pursues distinct objectives in this evolving geopolitical landscape: Turkey seeks to establish regional hegemony in the Levant or New Syria, while Israel aims to maintain a balance of power in its favor, specifically to prevent Turkish dominance in the region. The research adopts a descriptive-analytical approach based on data gathered from library sources and online materials.

Keywords: Turkey, Security Dilemma, New Syria, Ahmad al-Shar'a

¹ Ph.D in Chemistry and Head of Research and Technology of Iran Fuel

Conservation Organization, Tehran, Iran.

Khaledi1974@gmail.com

² Assistant Professor, University and Higher Research Institute of National

Defense and Strategic Research, Tehran, Iran. **M.mohammad.shm1347@gmail.com**

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۸/۱۰ | تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۱۱/۱۴

Knowledge of political interpretation

Vol 6, No 22, Winter 2023

ppt 1-16

دانش تفسیر سیاسی

سال ششم، شماره ۲۲، زمستان ۱۴۰۳

صفحات ۱-۱۶

معمای امنیت در سوریه جدید

بررسی روابط ترکیه و اسرائیل پس از بحران سوریه (۲۰۱۱-۲۰۲۶)

بهوند توکلی^۱

محمد شاه محمدی^۲

چکیده

در این پژوهش روابط بین ترکیه و اسرائیل که تحت تاثیر معمای امنیتی سوریه جدید پرداخته می شود سوال اصلی پژوهش این است که معمای امنیتی سوریه جدید چه تاثیری بر روابط ترکیه و اسرائیل دارد؟ در این نوشتار برخورد بین دو قدرت منطقه ای یعنی اسرائیل و ترکیه را در منطقه شامات و سوریه جدید را بررسی می کنیم هر کدام از این دو بازیگر به دنبال اهدافی در سوریه جدید هستند؛ ترکیه سعی بر کسب هژمونی منطقه ای در شامات یا سوریه جدید را دارد، اسرائیل نیز در شرایط فعلی عبارتی حفظ توازن به نفع خود با هدف جلوگیری از سلطه ترکیه در سوریه جدید را دنبال می کند پژوهش به روش توصیفی - تحلیلی مبتنی بر گردآوری داده ها از طریق منابع کتابخانه ای و اینترنتی می باشد

واژگان کلیدی ترکیه، معمای امنیتی، سوریه جدید، احمد الشرع

^۱ کارشناس ارشد رشته مطالعات منطقه ای گرایش خاورمیانه و شمال آفریقا دانشگاه تهران (نویسنده مسئول)

Afraein72@gmail.com

^۲ استادیار دانشگاه و پژوهشگاه عالی دفاع ملی و تحقیقات راهبردی، تهران. ایران

مقدمه

پس از جنگ داخلی در سوریه و تشکیل دولت فراگیر سوریه جدید به رهبری احمد الشرع که رهبر هیئت تحریر الشام در طول جنگ داخلی سوریه بود موازنه ی قدرت و توازن قوا به نفع ترکیه در منطقه شامات بهم خورد ، این توازن قوا ناشی از بازیگران و اقدامات بازیگران داخلی سوریه بوجود آمده است اما سوال اصلی پژوهش این است که معمای امنیتی سوریه جدید چه تاثیری بر روابط ترکیه و اسرائیل دارد ؟ در پاسخ با توجه به سلطه گفتمان رئالیسم تهاجمی برای سیاست منطقه ای اسرائیل این احتمال واقع گرایانه است که در سوریه جدید معمای امنیت و برخورد بین دو قدرت در همین راستا با شدت و ضعف بوجود آید که این مورد را فرضیه پژوهش در نظر گرفتیم.

معمای امنیتی اسرائیل تحت تاثیر عواملی مانند گفتمان رئالیسم تهاجمی و ضعف ژئواستراتژیک در جغرافیای با پهنای کم بوجود آمده است که در ذیل این نوشتار به صورت کلی به بررسی این مهم می پردازیم در اسرائیل این ایده وجود دارد که منبع و توان قدرت همان امنیت است و امنیت و بقا به عنوان مهمترین ارکان و اهداف برای سیاستمداران و نظامیان اسرائیلی تعریف می شود که ذهنیت و نگرش رهبران اسرائیل را شکل می دهد

اهداف و اقدامات ترکیه که مرتبط با بحران سوریه می باشند بدین شرح اند:

- ۱- تضعیف دولت مرکزی سوریه از طریق حمایت همه جانبه از معارضین مسلح سنی
- ۲- مجموعه عملیات های میدانی برای مهار و جلوگیری از تاثیر پ ک ک بر روی کردهای سوریه
- ۳- ایجاد کمر بند امنیتی و نواز حائل در اقلیم شمال و شمال شرقی سوریه که از ادلب شروع میشود و تا شهر قامشلی امتداد دارد

ادبیات و پیشینه پژوهش

در مورد نوشتار حاضر پژوهش های زیادی به زبان فارسی نگارش شده است اما تنها چند مورد در خصوص روابط ترکیه و اسرائیل در دوران پس از بحران سوریه نگارش یافته است که جنبه ژورنالیستی داشتند از این حیث این پژوهش دارای اهمیت فراوانی است که به نوع خود اولین مورد پژوهشی از روابط بین ترکیه و اسرائیل پس از بحران سوریه می باشد و موضوع معمای امنیتی سوریه جدید را تحت رهبری احمد شرع را تعریف می کند و اهمیت موضوع برای اسرائیلی ها دوچندان است از این رو پژوهش هایی که در گذشته به این موضوع پرداخته اند بدین شرح اند

۱- سنایی ، اردشیر ؛ در مقاله ای با عنوان چارچوب تحلیلی برای بررسی روابط ترکیه و اسرائیل پس از به قدرت رسیدن حزب عدالت و توسعه (۲۰۱۰-۲۰۰۲) از روبرو نزدیک بین اسرائیل و ترکیه در دوران حزب عدالت و توسعه به رهبری رجب طیب اردوغان پرده بر میدارد

۲- حاجی یوسفی ، امیر محمد ؛ در مقاله ای با عنوان تحولات روابط ترکیه و اسرائیل در دهه اخیر و پیامدهای آن برای ایران به این مهم می پردازد که اتحاد تل آویو و آنکارا موجب تهدیدات جدی برای ایران می شود به طور کلی در مورد این تحقیقات باید گفت که مباحث آنها عموماً مربوط به رابطه ترکیه و اسرائیل در دوره ی پیش از بحران و جنگ داخلی سوریه بوده است درحالی که تمرکز اصلی مباحث این مقاله به روابط ترکیه و اسرائیل پس از بحران و در سوریه جدید می باشد

روش و چارچوب نظری پژوهش

روش مورد استفاده از تحقیق توصیفی تحلیلی مبتنی بر گردآوری داده های کتابخانه ای و اینترنتی می باشد با مبنای نظری واقع گرایی تهاجمی سعی در بررسی روابط ترکیه و اسرائیل بر اساس معمای امنیتی جدید سوریه دارد (جایگاه سوریه جدید در سیاست منطقه ای اسرائیل با تاکید بر نظریه گذار یا تحول قدرت ارگانسکی) یک نظریه در باب گذار و تحول قدرت است که توسط آبرامو ارگانسکی ارائه شده است و اساس قدرت را قابل تحول می داند

یکی از مباحث نظری که مرتبط با موازنه قدرت منطقه ای محسوب می شود نظریه گذار یا تحول قدرت می باشد که تمرکز اصلی بحث ما در مورد قابلیت پذیری و تحول پذیری نظریه گذار قدرت در عرصه منطقه ای بوده است

که چهار مقوله بازیگری اسرائیلی ها بر ضد ترک ها ، سوریه پسا جنگ ، کشمکش قدرت در منطقه شامات و معمای امنیت را شامل می شود

بحث انتقال قدرت بدلیل پیوند مفهومی با مسائل مرتبط با جنگ داخلی در سوریه و معمای امنیت در سیستم های منطقه ای از جمله زیر سیستم شامات یا با سوریه جدید مرتبط بوده است رویکرد نظری دو نظریه یعنی موازنه قدرت و گذار، مواجهه قدرت در امور منطقه ای به تبیین مورد معمای امنیتی سوریه جدید برای دولت اسرائیل می پردازد از نظرگاه رئالیسم های تهاجمی توان دولت ها باعث می شود خود را درگیر مسائل خارج از مرزها کنند و به دنبال افزایش نفوذ منطقه ای بروند ، به عبارت دیگر توان نسبی تا حد زیادی به نیت دولتها بستگی دارد . هنگامی که دولتی قدرتمند تلقی می شود که بیشینه سازی قدرت را به حداکثر برساند و محیط پیرامونی خود را کنترل نماید آنچه که به وضوح در خصوص اسرائیل شاهد آن هستیم. بنابراین هر دولتی که اهداف توسعه طلبانه و توسعه نفوذ خود می پردازد مهمترین مثال در منطقه غرب آسیا اسرائیل است ، اسرائیل در محیط پیرامون خود با هر بازیگری امکان برخورد دارد اما به هر حال منجر به رقابت امنیتی مداوم خواهد شد. دولتها در جهانی به سر می برند که سرشار از

تهدیدات مختلف است و واحدهایی هستند که تلاش دارند قدرت خود را به حداکثر برسانند تا بتوانند به بقای خود ادامه دهند. هدف اصلی هر دولتی در سطوح بین المللی و منطقه ای آن است که سهم خود را از قدرت به حداکثر برساند که این به معنای کسب قدرت به زیان دیگر بازیگران است و منجر به درگیری در ابعاد امنیتی می گردد و معمای امنیتی را در محیط پیرامون خود بوجود می آورد بهترین مثال برای این موضوع میتوان به معمای امنیتی در منطقه غرب آسیا یا مناطق پیرامونی که اسرائیل برای خود از نظر ادراک دارد اشاره داشت که معمای امنیت برای بقا و امنیت خود تحت تاثیر رئالیسم تهاجمی تلقی می شود (مرشایمر، ۲۰۰۱)

چارچوب مفهومی

معمای امنیت (نظریه انتقال قدرت در سطح منطقه ای)

معمای امنیت یکی از مفاهیم مرکزی در روابط الملل است که به بعد منفی تلاش برای کسب امنیت در نظام بین الملل آنارشیک اشاره دارد. معمای امنیت از این حکایت دارد که حتی وقتی دولتها تمایل یا خواستی برای حمله به دیگران ندارند، برای ناامنی و دفاع از خود به انباشت قدرت می پردازند. از سوی دیگر، هیچ دولتی نمیتواند اطمینان داشته باشد که انباشت قدرت توسط دیگران صرفاً مقاصد و انگیزه دفاعی دارد و باید این فرض را محفوظ دارد که ممکن است از این انباشت قدرت برای حمله استفاده شود. اصطلاح معمای امنیت را جان هرتر ابداع کرد. هرتر در تعریف معمای امنیت بر وقوع بدترین سناریو تأکید دارد و معتقد است از آنجاییکه هیچ دولتی نمیتواند در جهانی از واحدهای رقیب احساس امنیت کامل داشته باشد، رقابت بر سر قدرت ایجاد میشود و دور باطل انباشت امنیت و قدرت ادامه پیدا می کند. شدت و ضعف معمای امنیت عوامل مادی نظیر موازنه تهاجم دفاع ۱۹۷۸ و عوامل ذهنی مانند آگاهی از جمله نیروهای مؤثر بر شدت و ضعف معمای امنیت اثر گذارند. همانگونه

که اشاره شد ناامنی که دولت فی نفسه احساس میکند و نبود قطعیتی که دولتها نسبت به نیات و مقاصد دیگران دارند، عامل اصلی پیدایش معمای امنیت است. هر دو عامل فوق تحت تاثیر آگاهی دولتمردان از وضعیت خود، کشور و آگاهی از نیات دیگران است. گذار قدرت در منطقه شامات یا سوریه جدید (موارد ترکیه و اسرائیل)

در مورد بحث گذار قدرت در منطقه شامات می توان به ترکیه در سوریه جدید و شمال سوریه اشاره کرد که در مرحله گذار و پویایی قدرت به سر می برد که برای کسب هژمونی در این منطقه در تلاش است

در مورد اسرائیل میتوان به هدف معمای امنیت و کسب قدرت در ناحیه لوانت یا لبنان سابق اشاره کرد که با قصد و نیت تخریب و ویرانی غزه و جنوب لبنان به اهداف امنیتی خود نزدیک می کند

سوالی که پیش آمده این است که چرا اسرائیل به منطقه لوانت یا لبنان و فلسطین و سوریه به عنوان معمای امنیت نگاه می کند و سعی در تخریب این همسایگان از لحاظ راهبردی دارد

در پاسخ می توان به بحث چرایی معمای امنیتی در نواحی پیرامون اسرائیل اشاره کرد که اسرائیل در منطقه غزه و جنوب لبنان و بلندی های جولان دارد

چند عامل موثر است در این خصوص یکی با توجه به ضعف استراتژیک و نداشتن عمق استراتژیک اسرائیل و با توجه به حاکم شدن گفتمان رئالیسم تهاجمی در سیاست منطقه ای و خارجی اسرائیل معمای امنیت را اینگونه محاسبه می کنند که تهدید را از مبدا خنثی کرده و سعی در تخریب هر چه بیشتر مناطق یا همسایه های قدرتمند دارد مانند سوریه و لبنان و نوار غزه

بازیگران منطقه ای ذی نفوذ در طول بحران و پس از بحران سوریه

الف - ترکیه : از جمله بازیگران حامی نیروهای معارض سوری دولت اردوغان در ترکیه بود که سعی در سرنگونی بشار اسد داشت و در طول بحران سوریه از جمله اهداف مشترکی با اسرائیل در جلوگیری از تاثیر و نفوذ جمهوری اسلامی ایران در سوریه داشته است

ب - اسرائیل : دولت اسرائیل همواره برای کسب امنیت خود در بیرون از مرزهایش به دنبال امنیت می گردد زیرا جویای امنیت در همسایگان خود می باشد از این رو چون دولت عربی سوریه سابقا با اسرائیل در تخاصم و منازعه بوده است اسرائیلی ها به سوریه به عنوان یک معمای امنیتی برای کسب امنیت ملی و بقا خود نگاه می کنند و حضور هیچ قدرت منطقه ای مانند ایران و ترکیه را در مرزها و کشورهای همجوار خود بر نمی تابند از این رو احتمال برخورد بین طرفین بشدت زیاد است. (توکلی، ۱۴۰۳).

ج - جمهوری اسلامی ایران: ایران و نیروهای نیابتی اش به عنوان یکی از اصلی ترین بازیگران در مهار سلفیسم و داعش موفق عمل کرده است

د - عربستان سعودی و قطر: به عنوان همراهان و همکاران سلفی گروه هایی نظیر القاعده و جبهه النصر به عنوان گزینه های ناکام که موفقیت چندانی در طول دوران بشار اسد نداشته اند مفروض قرار گرفته اند لازم به ذکر است که نقش قطر کاملا متفاوت از عربستان سعودی است و قطر از ابتدای بحران در سوریه در کنار ترکیه از ارتش آزاد و هیئت تحریر الشام حمایت می کرد.

در گذشته ترکیه و اسرائیل در دو حوزه سیاسی و امنیتی و نظامی به اشتراکاتی رسیده اند که به اتحادهای استراتژیک نزدیک شده اند که توانایی دو طرف را به سطحی بالاتر از سطح کشورهای حوزه ی خلیج فارس و شامات تبدیل کرده است

گسل های جغرافیای سیاسی ترکیه

از نظر جغرافیایی ترکیه در بین دو قاره اروپا و آسیا واقع شده است که از شبه جزیره اناتولی تا بالکان امتداد دارد ترکیه توسط بالکان، دریای مدیترانه و قفقاز و شامات احاطه شده است این خصوصیات جغرافیایی دلالت بر سیاستی مبتنی بر جغرافیای سیاسی برای آنکارا دارد.

گسل های جنگ سرد منطقه ای ترکیه بدین ترتیب در مدیترانه، جمهوری ترک قبرس یا قبرس شمالی و مجادله با یونان، در قفقاز حمایت از جمهوری آذربایجان و ایدئولوژی پان ترکیسم، در آسیای میانه کریدورهای ترانزیتی لاجورد ارزروم و جیحان با ایدئولوژی پان ترکیسم و پان تورانیسم، در منطقه بالکان با کشورهای عضو اتحادیه اروپا نظیر یونان، در شامات با کردها و پ ک ک، سیاست خارجی مبتنی بر ایدئولوژی نوعثمانی گرایی و پان اسلامی به رهبری آک پارتی می باشد

رابطه ترکیه در چارچوب استراتژی منطقه ای آنکارا در سوریه

ترکیه دو نوع اقدامات مرتبط با بحران پیش روی سوریه انجام داد یکی اقداماتی که مرتبط با تضعیف دولت قانونی بشار اسد که حمایت از گروه های سنی مذهب و میانه رو مانند ارتش آزاد و هیئت تحریر الشام رقم خورد و دومی مجموعه عملیات های میدانی و اقدامات در جهت نیروهای کرد و جلوگیری از تاثیر و نفوذ پ ک ک بر روی کردهای سوری بود عملیات هایی مانند شاخه زیتون، چشمه صلح، ادلب و سپر فرات ترکیه همواره مرزها و امنیت داخلی خود را مورد تهدید می دید و بدنبال کشیدن یک کمربند امنیتی ویژه ای در شمال سوریه بود، این کمربند از مرزهای شمال و شمال غربی سوریه شروع و تا منتهی الیه مرزهای شرقی و شمال شرقی سوریه امتداد یافته است در پس این اقدامات نظامی، ترکیه تلاش کرده است تا به جای تعقیب عناصر پ ک ک در داخل مرزهای خود، آن ها را در خارج از مرزها مهار کرده و ابتکار عمل امنیتی را در اختیار گیرد. این سیاست «جلوگیری از تهدید در مبدأ» به نوعی استراتژی امنیتی تهاجمی آنکارا در برابر تهدید کرد ها تلقی می شود. به طور کلی، روابط ترکیه با کردها در سوریه را

می‌توان به مثابه رقابتی ژئوپلیتیکی دانست که در آن ترکیه می‌کوشد از طریق مداخلات نظامی، مانع از شکل‌گیری یک منطقه مستقل کردی در شمال سوریه شود، چراکه آن را تهدیدی مستقیم علیه تمامیت ارضی و امنیت ملی خود می‌داند. (توکلی، ۱۴۰۳)

بوجود آمدن شرایط تجزیه و طرح اقلیم‌های مختلف در روزی و علوی کرد و سنی در دمشق توسط اسرائیل بدین صورت می‌باشد که در روزی‌ها در استان‌های سویدا و درعا یک حکومت داشته باشند، کردها در اقلیم شمال و شرق رودخانه فرات حکومتی مستقل داشته باشند، علویان در طرطوس و لاذقیه حکومتی نیمه مستقل داشته باشند و دولت مرکزی توسط اهل سنت و گروه‌های وابسته به هیئت تحریر الشام باشد

عوامل و پیامد انتقال قدرت در سطوح داخلی در سوریه از دوره بحران تا دوره پسا بحران در طول بحران سوریه دولت جمهوری اسلامی ایران به عنوان یک قدرت منطقه‌ای مهم به شمار میرفت و از حامیان اصلی رژیم بشار اسد یا دولت قانونی حاکم بر سوریه بود. اسرائیل با این برداشت و نیت دست به عملیات‌های مختلفی در درون خاک سوریه می‌زد تا با ضعیف کردن سوریه در داخل و پیش بردن به سمت تجزیه و تشکیل دولت شکننده و کلنگی به اهداف خود در طول دوران جنگ داخلی سوریه نزدیک می‌شد

پس از روند انتقال قدرت در شمال سوریه کردهای سوری عملاً به صورت خودمختار مناطق کردنشین سوریه را در دست گرفتند و سایر نواحی و مناطق سوریه عرصه کشمکش و منازعه بین دولت مرکزی و سایر اقلیت‌ها و گروه‌های معارض شده بود مانند قسمت‌های سنی‌نشین استان ادلب که ترکیه با نیروهای پروکسی خود سعی در کنترل هر چه بیشتر آن را داشته است

از این رو حمایت ترکیه از پروکسی‌های خود در شمال یعنی استان‌های حلب و ادلب شروع شد علاوه بر آن ایالات متحده نیز از گروه‌های کرد حمایت می‌کرد و به دنبال تشکیل نیروی نظامی قدرتمندی در جهت مقابله با داعش در مناطق کردنشین سوریه شد

سوریه جدید به رهبری احمد الشرع

دولت فراگیر سوریه به رهبری احمد الشرع دولتی متشکل از دروزی ها، کردها، علویان، مسیحی ها و اهل سنت بوده است احمد الشرع که سابقه رهبری هیئت تحریر الشام را دارد در طول جنگ داخلی در سوریه به عنوان یکی از مهمترین رهبران معارض در سوریه که متحد جبهه النصر بود فعالیت می کرد با بالاگرفتن خشونت ها در سوریه پس از سال ۲۰۱۱ احمد الشرع توسط رهبران القاعده سازماندهی شد و رهبری گروه تحریر الشام را بدست گرفت تحت رهبری احمد شرع این گروه در استان های سنی نشین و معارض مانند ادلب توانست کنترل بخش هایی از این استان را بدست گیرند و پایه های حکومتی خود را در بخش هایی از سوریه که توسط ترکیه حمایت می شدند بدست گیرند شورشیان تحت حمایت ترکیه تا زمان ساقط شدن حکومت بشار اسد به فعالیت های خود تحت رهبری احرار الشام، هیئت تحریر الشام و القاعده ادامه دادند

روابط ترکیه و اسرائیل در مورد سوریه جدید

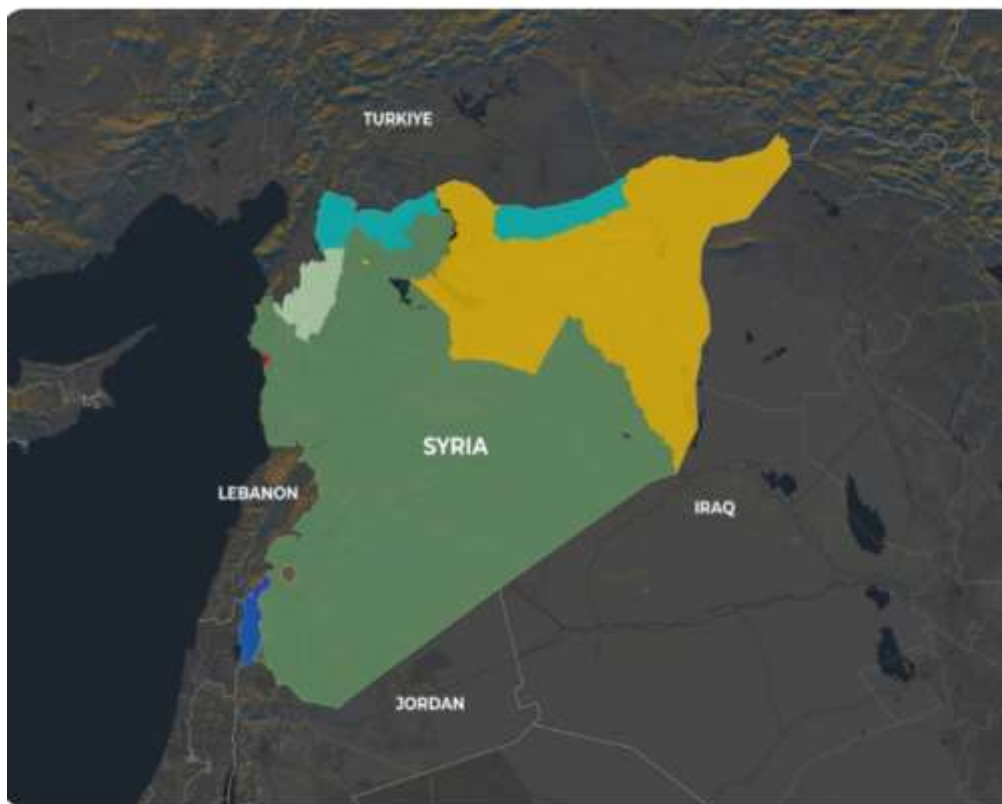
در مورد روابط سیاسی بین ترکیه و اسرائیل می توان به این مطلب پرداخت که این روابط طیفی از روابط دوجانبه و مستحکم یا پایدار را نشان می دهد اما پس از وقوع دو تحول اساسی در خاورمیانه این روابط به تیرگی و تنش گراییده شد زیرا ترکیه همواره از فلسطین و دولت خودگردان محمود عباس در طول جنگ غزه حمایت می کرد و اسرائیل بدنبال نابودی حماس و سازمان جهاد اسلامی رفت که خود این موضوع واکنش آنکارا را برانگیخت؛ پس از تنش های بین اسرائیل و ترکیه روابط دو طرف مرحله جدیدی را در طول دوران پس از بحران سوریه طی کرد که نشان دهنده موازنه قدرت و چگونگی توازن قوا به نفع یکی از دو بازیگری که به نوعی خود را پیروز میدان ها و عملیات سوریه ی بحران زده و جنگ داخلی در سوریه می دانند (توکلی، ۱۴۰۴)

از بین بازیگران مختلف در حال حاضر به رهبری دولت فراگیر سوریه این ترکیه هست که عرصه و میدان را خالی از سایر بازیگران می داند و سعی دارد با اهرم های قدرت خود کسب هژمونی در منطقه بزرگ شامات و سوریه جدید به رهبری دولت فراگیر احمد اشعر را کسب کند

با مفروض گرفتن این مطلب که در صورتی که ثبات سیاسی در سوریه جدید تحت تاثیر دولت ترکیه و حمایت ترکیه از دولت جدید فراگیر بوجود آمده است یا به عبارت ساده تر معمای امنیتی اسرائیل که بدنبال دولتی ورشکسته در مرزها و کشورهای همجوار خود است به کدام سو حرکت می کند و اسرائیل چه تصمیمی در مورد آینده سوریه جدید خواهد گرفت ؟

خشم ترکیه از مسئله نوار غزه و نابودی سازمان حماس منجر به تیرگی روابط ترکیه و اسرائیل شده است از دیگر سو روابط ترکیه با محمود عباس رئیس تشکیلات خودگردان کرانه باختری باعث ابراز انزجار اردوغان و ترک ها از اسرائیل به دلیل جنایت های جنگی خود در طول جنگ غزه و حمله به جنوب لبنان یا حملات پر شمار به پایگاههای حامیان رژیم بشار اسد و سوریه جدید تحت رهبری احمد اشعر شده است .

اردوغان در اظهار نظر های اخیر خود با انتقاد از اسرائیل خواهان نابودی آن شد ، دلیل این موضوع را از نگاه پژوهشگر میتوان جنگ غزه و حمله به سوریه و لبنان توسط اسرائیل برشمرد.

نقشه سوریه پس از بحران (منبع ویکی پدیای انگلیسی)

نتیجه گیری

میتوان چنین برداشت نمود که روابط ترکیه و اسرائیل در دوره جدید سوریه مانند قبل از بحران و جنگ داخلی یا دوره نظام بشار اسد نخواهد بود در طول جنگ داخلی سوریه حتی امکانات و همکاری های دو جانبه ای بین این دو طرف رقم خورده بود که هر دو بازیگر بدنبال سرنگونی دولت بشار اسد و نظام سوریه بودند این هدف باعث نزدیکی دو طرف در این راستا شده است .

متن قدردانی

نگارنده بر خود لازم می داند از تمامی اساتید گرامی و عزیزانی که در طول دوران انجام پژوهش مساعدت نمودند کمال تشکر و قدردانی را به عمل آورد

منابع

الف - منابع فارسی

- ۱- میر حسینی ، سید محسن (۱۳۹۹) بررسی پیامدهای سیاسی و امنیتی روابط ترکیه و اسرائیل بر منطقه خاورمیانه ، فصلنامه سیاست و روابط بین الملل دوره ۴ شماره ۷ تابستان ۱۳۹۹
- ۲- توکلی ، بهوند (۱۴۰۳) کردهای سوریه و استراتژی منطقه ای حزب کارگران کردستان ترکیه ، فصلنامه دانش تفسیر سیاسی سال ششم شماره ۲۱ پاییز ۱۴۰۳ صص ۷۹-۱۱۹
- ۳- حاجی یوسفی امیر محمد (۱۳۸۹) تحولات روابط ترکیه و اسرائیل در دهه اخیر و پیامدهای آن برای ایران ، فصلنامه روابط خارجی سال سوم شماره دوم تابستان ۱۳۹۹
- ۴- موسوی ، محمد (۱۳۹۶) واقع گرایی ساختاری و جایگاه سوریه در سیاست های منطقه ای ایران و روسیه ؛ فصلنامه پژوهشهای سیاسی جهان اسلام ، سال هفتم ، شماره چهارم ، زمستان ۱۳۹۶، صص ۸۹-۱۲۸
- ۵- اخوان کاظمی ، مسعود (۱۴۰۲) تحلیل مبانی پایدار روابط راهبردی ترکیه و رژیم اشغالگر قدس در منطقه جنوب غرب آسیا ، فصلنامه مطالعات سیاسی جهان اسلام پاییز ۱۴۰۱ ، دوره ۱۱ شماره ۳ ، ۵۱-۲۵
- ۶- احمدی ، حمید (۱۴۰۰) ، سیاست و حکومت د رخاورمیانه و شمال آفریقا ، تهران ، نشر نی
- ۷- جعفری فر ؛ احسان ، ابوالحسن شیرازی ، حبیب الله ، سیاست قدرت هوشمند روسیه در سوریه با تاکید بر مقابله با ترکیه ۲۰۱۱-۲۰۲۳ زمستان ۱۴۰۲ ، دوره ۱۳ شماره ۴ ، ص ۹-۳۴

- ۸- توکلی، بهوند ، (۱۳۹۸) ، پیامدهای دستگیری و زندانی شدن عبدالله اوجالان بر رویکرد نوین حزب کارگران کردستان ترکیه (۲۰۱۸-۱۹۹۹) [پایان نامه]/ بهوند توکلی
- ۹- سیف زاده ، سید حسین ، (۱۳۷۴) نظریه های مختلف در روابط بین الملل ، تهران ، نشر قومس
- ۱۰- قاسمی ، فرهاد (۱۳۸۴) اصول و روابط بین الملل ، تهران ، نشر میزان

ب - منابع انگلیسی

- 1-Tavakoli, Behvand (2019) Syrian Kurds and the Regional Strategy of the Kurdistan Workers' Party (PKK), autumn 2023 p Tehran, Iran
- 2-Ahmadi, Hamid (2021), Political and Government in the Middle East and North Africa, Tehran, fall 2021, Iran
- 3-https://en.wikipedia.org/wiki/Main_Page
- 4-<https://www.britannica.com>